

Varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaiseen työhön käsikirjan hyväksyminen

Kasvatus- ja opetuslautakunta 26.03.2024 § 20
377/12.07.00/2023

Esittelijä: Sivistysjohtaja Jormalainen Arto
Valmistelija: Varhaiskasvatusjohtaja Viitanen Kirsi, suunnittelija Ahjoniemi Satu

Laki naisten ja miesten tasa-arvosta (1986/609) koskee kunnan koko toimintaa: hallintoa ja päätöksentekoa, kuntalaisia ja heidän palvelujaan sekä kuntaa työnantajana. Tasa-arvolakia sovelletaan ja siinä säädetään velvoitteista myös opetuksen ja koulutuksen järjestäjille. Aiemmin tasa-arvolaki on koskenut varhaiskasvatusta vain viranomaisen yleisen tasa-arvon edistämisveloitteen kautta. Lailla naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta (101/2023) tasa-arvolain soveltaminen laajenee varhaiskasvatukseen. Myös yhdenvertaisuuslakiin (1192/2022) on lisätty säännökset velvollisuudesta edistää yhdenvertaisuutta varhaiskasvatuksessa.

1.6.2023 alkaen Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta (609/1986 5b§) ja Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014 6a§) velvoittavat varhaiskasvatusta toiminnalliseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun. Velvoitteet koskevat varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatuksen järjestäjien ja yksityisten palveluntuottajien järjestämää varhaiskasvatusta sekä varhaiskasvatuksen yhteydessä järjestettävää esiopetusta. Tasa-arvosuunnitelman prosessin tulee olla käynnistynyt 1.6.2023 alkaen. Yhdenvertaisuussuunnitelmalla on siirtymäaika ja suunnitelman on oltava valmiina 1.6.2025.

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat perusoikeuksia. Niiden taustalla on sama ajatus: syrjimättömyys ja tasavertaiset mahdollisuudet ihmisen eri ominaisuuksista huolimatta. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen on hyvinvoinnin edistämistä. Se myös linkittyy vahvasti kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaiseen työhön. Kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjillä on Suomessa velvollisuus edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, sekä tehdä tavoitteellista ja suunnitelmallista tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyötä.

Karkkilan kaupungin varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tehdään toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma yhdistettynä yhdeksi dokumentiksi. Karkkilan käsikirja sisältää kaksi, toisiaan tukevaa suunnitelmaosuutta – tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaisen työn suunnitelman. Lisäksi tärkeitä käsitteitä ja määritelmiä sekä keskeistä lainsäädäntöä on käsitelty käsikirjan ensimmäisissä luvuissa. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa tasa-arvosuunnittelulla halutaan kiinnittää huomiota siihen, että sukupuoli ei aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan varhaiskasvatuksen arjessa.

Yhdenvertaisuussuunnittelulla varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa taas voidaan esimerkiksi kiinnittää huomiota, etteivät ihmisten eri ominaisuudet, kuten ihonväri, uskonto tai terveyden tila, aseta lapsia tai aikuisia eriarvoiseen asemaan. Varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja

yhdenvertaisuussuunnittelulla voidaan ehkäistä syrjintää, edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta sekä lasten oikeuksien toteutumista. Suunnittelu auttaa kiinnittämään huomiota lapsille annettavan varhaiskasvatuksen sisältöön ja ohjaa henkilökuntaa kohtaamaan lapsia ja heidän perheitään yhdenvertaisella tavalla. Toiminnallisessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa voidaan käsitellä esimerkiksi asiakkaiden kohtaamista sekä toiminnan suunnittelua ja arviointia. (Opetushallitus 2023b.)

Käsikirja on velvoittava. Sen tarkoituksena on ohjata tekemään toimipaikkakohtaiset toiminnalliset suunnitelmat varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa. Nämä päivitetään vuosittain. Toiminnallisella tarkoitetaan, että suunnitelma tehdään yhdessä henkilöstön kanssa lapsia ja huoltajia osallistaen. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman sekä kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaisen työn suunnitelman pohjat ovat löydettävissä käsikirjan liitteinä.

Vastuu suunnitelmien laatimisesta on varhaiskasvatustyöyksiköiden johtajilla. Karkkilan kaupungin alueella toimiville perhepäivähoidon ja kunnallisen avoimen varhaiskasvatustoiminnan toimijoille laaditaan toimipaikkakohtaisen suunnitelman sijaan yhteistyössä näiden toimijoiden kanssa yhteiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Käsikirja ohjaa ja osaltaan velvoittaa myös Karkkilassa palvelusetelillä toimivia yksityisiä päiväkotia suunnitelmien tekemiseen. Käsikirja toimii varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelmien erillisenä osana.

Ehdotus: Sivistysjohtaja Jormalainen Arto
Kasvatus- ja opetuslautakunta

1) hyväksyy liitteenä olevan Karkkilan kaupungin varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen käsikirjan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sekä kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän ja väkivallan vastaiseen työhön.

Päätös: Hyväksyttiin.

Pöytäkirjamerkintä: Merkittiin, että liitteeseen tehdään tekninen korjaus sivulle 6.

Täytäntöönpano: Varhaiskasvatus, esiopetus